

Poročilo z 2. posveta “Prostorski model Slovenije”

Hotel Slon, 14.11.2017

---

1. UVOD

Model prostorskega razvoja Slovenije 2050 (MPRS2050) se pripravlja v okviru prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije iz leta 2004 (SPRS2004). Vključeval bo zasnovo središč v sistemu poselitve z naborom ključnih storitev splošnega pomena ter njihovo opremljenost s ključno infrastrukturo.

Na podlagi vizije in dolgoročnih ciljev prostorskega razvoja ter razprave o izhodiščih za pripravo modela prostorskega razvoja Slovenije 2050 s prvega javnega septembra 2017 in posvetovanj s predstavniki resorjev, sta bila pripravljena dva variantna predloga modela prostorskega razvoja Slovenije 2050, model A in model B.

Drugi posvet o modelu prostorskega razvoja Slovenije 2050 se osredotoča na prednosti, priložnosti, slabosti in tveganja obeh predlaganih modelov modela prostorskega razvoja Slovenije 2050 z vidika doseganja ciljev SPRS. Na osnovi ugotovitev bo oblikovan končni predlog Modela prostorskega razvoja Slovenije 2050 (MPRS2050).

Na delavnici je sodelovalo 97 udeležencev, 11 moderatorjev in cca. 30 študentov (FGG in BF).

Program posveta

8:30 – 9:00	Registracija udeležencev
9:00 – 9:15	Uvodni pozdrav <i>Lidija Stebernak, državna sekretarka, Ministrstvo RS za okolje in prostor</i> <i>Mojca Golobič, prodekanja BF za krajinsko arhitekturo</i>
9:15 – 9:30	Vloga modela prostorskega razvoja v SPRS in rezultati posvetovanj s predstavniki sektorjev <i>Tomaž Miklavčič, Ministrstvo RS za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja</i>
9:30 – 10.00	Predstavitve različnih modelov, značilnosti in vrednotenje z vidika izzivov in ciljev prostorskega razvoja <i>Mojca Golobič, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo</i>
10:00 – 11:45	Razprava o predlogih modela prostorskega razvoja Prednosti (priložnosti) in slabosti (tveganja) predlaganih modelov
11:45 -12:15	Odmor
12:15 – 13:00	Preprečevanje prostorskih konfliktov in spodbujanje sinergij Moderirana razprava po skupinah
13.00-14.00	Predstavitve rezultatov, sklepna razprava in nadaljnji koraki priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije
14:00	Zaključek posveta

Uvodni nagovori

Državna sekretarka *Lidija Stebernak* je po uvodnem pozdravu udeležencem poudarila pomen SPRS ter vseh strokovnih podlag za prostorski razvoj države. Nova prostorska zakonodaja uvaja regionalne prostorske plane, ki pomenijo novo možnost za uresničevanje prostorskega razvoja.

Mojca Golobič zaključí s pozdravi in odpre vsebinski del delavnice.

OPOMBA: Po uvodnem pozdravu *Lenča Humerca Šolar* opozori na uporabo kartografskih podlag, ki niso v skladu z odločitvijo arbitražnega sodišča o meji Slovenije: v času, ko je bilo gradivo pripravljeno, nov podatek o državni meji še ni bil dostopen.

2 Plenarni del - predstavitev in razprava

2.1 Vloga modela prostorskega razvoja v SPRS in rezultati posvetovanj s predstavniki sektorjev

Tomaž Miklavčič začne s predstavitvijo vloge modela znotraj SPRS in predstavitvijo rezultatov dosedanjih posvetovanj. V prenovi SPRS so želeli vključiti čim širši krog deležnikov in s tem doseči soglasje o ciljih, izzivih, problemih in rešitvah. Predstavi potek prenove SPRS ter pomen modela kot konkretizacije in vizualizacije uresničevanja vizije in ciljev prostorskega razvoja. V nadaljevanju poda povzetke usklajevalnih sestankov z resorji, na osnovi katerih so bile izdelane korekcije oz. prilagoditve prvih osnutkov modelov A in B.

2.2 Predstavitev različic modelov, značilnosti in vrednotenje z vidika izzivov in ciljev prostorskega razvoja

Mojca Golobič predstavi obe različici modela prostorskega razvoja Slovenije:

- kam je umeščen model v celotnem procesu prenove SPRS in kakšna je njegova vloga,
- katere kategorije so uporabljene v različicah modelov ter kakšna je razlika med modeloma A in B: model A izhaja iz trenda in predpostavlja večjo koncentracijo prebivalstva, funkcij in dejavnosti, medtem ko je model B zasnovan na policentričnem razvoju;

Predstavljen je tipologija območij, na katero se navezujejo posamezni ukrepi.

Alenka Cof predstavi kartografske prikaze modela:

- ključna razlika med modeloma je v številu in rangi središč, kar vpliva na razlike v ostalih kategorijah,
- poleg zasnove prostorskega razvoja predstavi še zasnovo ostalih sistemov: poselitve, gospodarske javne infrastrukture, krajine ter območij s posebnimi potenciali.

Na koncu *Mojca Golobič* predstavi še simulacijo posledic obeh modelov na javni in osebni promet.

2.3 Razprava o predlogih modela prostorskega razvoja

Matej Gojčič, RRA LUR:

Izpostavlja, da je v tekstualnem gradivu opisan nov predlog regionalizacije (3 kohezijske regije, 7 razvojnih regij), ki ga ni zaslediti v nobenem drugem državnem dokumentu in bi povsem spremenil današnjo ureditev. Če namerava SPRS urejati tudi področje regionalizacije je potrebno to vključiti v kartografsko gradivo.

MG: to ni predmet SPRS

- Meni, da IJPP ni ustrezno obravnavan, ker je le-ta že v izvedbi na ravni celotne Slovenije
MG: gre za terminološka razhajanja – v SPRS ni mišljen IJPP kot organizacijski projekt integracije, temveč prostorski

- Z vidika prometa bo večja koncentracija prinesla več obremenitev v urbanih območjih (čeprav se bo med regijami lahko zmanjšala), kar pomeni več negativnih vplivov (npr. na kakovost zraka)
MG: se strinja, saj so tudi simulacije prometa pokazale na to da bo ob večji koncentraciji predvsem poraba časa v prometu višja, zato bo treba sprejeti določene ukrepe

Štefan Čelan, Ptuj:

- Problematično je, da sta Postojna in zasavsko somestje v modelu kot nacionalna središča, Ptuj pa ne. Za Zasavje se je v stroki že prej pokazalo, da to ne drži. Model v taki obliki zavaja, še posebej, če se trdi, da taka razdelitev ne bo vplivala na regionalizacijo.
- Mestne občine so bile že oblikovane kot središča regij, Ptuj je tudi MO. Zato Ptuj ne moremo črtati s seznama pomembnejših središč.

Miran Senčar, župan MO Ptuj:

- Ogorčen je, da Ptuj ni umeščen kot središče nacionalnega pomena niti v enem modelu.
- Očita, da se nihče od pripravljavcev ni pogovoril z MO Ptuj glede tega.
- Med Mariborom, Ptujem in Slovensko Bistrico že prihaja do pogovorov o oblikovanju urbane regije.
- Ptuj je zelo pomembno središče, na kar nakazujejo sedeži UE, največje skupne občinske uprave, sodišč, bolnišnice, šolskih ustanov, kulturna dediščina, pomen za turizem, lega ob avtocesti in železnici itd.

Andrej Pogačnik, FG

- Ljubljana ni opredeljena kot glavno mesto, prestolnica, čeprav bi morala imeti poseben status, ker je vseeno drugačna od Maribora in Kopra, taka je tudi praksa v tujini
- Moralo bi se upoštevati rezultate/izvedbo SPRS 2004 oziroma njene pozitivne in negativne vidike
MG: analiza izvajanja SPRS je bila narejena in upoštevana.
- Mreža storitev oziroma njihove umeščanje je načeloma že zaključena, zdaj bi moralo iti predvsem za dvig njihovih kakovosti
- Na karti manjkajo nekatere prometnice kot so obsoteljska povezava, Hrpelje-Kozina
- Na karti manjka kulturna krajina v nekaterih območjih, npr. na Gorenjskem
- Opaža nekatera neskladja kot so, da je na eni karti somestje Črnomelj-Metlika, na drugi pa kot naravno okolje
- Meni, da Celje in Velenje nista somestje, ampak mesti, ki si konkurirata
- Manjka somestje Dravograd-Velikovec
- Model se mora bolj odzivati na razmere sodobnega časa.
MG: ta pripomba je nasprotna pripombi da je mreža storitev zaključena in je ni smiselno spreminjati. Model je rezultat številnih študij in nekakšna konkretizacija izsledkov teh študij.

Polona Demšar Mitrovič, MzI:

- Strinja se, da sta dva vidika IJPP, organizacijski in prostorski, oba sta pomembna
- Meni, da ni treba JPP omejevati s ŠMO

- Sprašuje se, komu je namenjena strategija. Če je tudi občinam, potem manjka lokalni nivo oziroma nivo lokalnih središč. Po trenutnem modelu si občine ne bi mogle dosti pomagati z njim. Enako velja za prometne terminale, ki se trenutno končajo na regionalnem nivoju.
- Veliko je govora o dostopnosti do storitev, premalo pa do delovnih mest. Več pomena je treba dati potrebam regij, ne nujno pomenu središč (primer Kočevja).
- Potrebna je souporaba prostora oziroma integracija različnih sektorjev, ki delujejo v prostoru.
MG: souporaba prostora oz. iskanje presečnih kategorij je eden od ključnih izzivov modela.

Brina Sotenšek, Zavod za ribištvo:

- Kaj bo z zeleno infrastrukturo in ohranjanjem narave, sta predmet razprave ali bosta ti dve področji dodelani v nadaljevanju?
MG: del vsebin bo v usmeritvah, drugi v prostorskem redu države, v drugem delu razprave se bomo posvetili ukrepom.

TM: to tematiko je podrobneje obravnavala fokusna skupina Podeželje in zelena infrastruktura, gradiva so dostopna. Model ne more podrobno obdelati vsega, podal bo pa usmeritve – regionalni plani bodo tudi imeli modele na regionalni ravni.

Uroš Rozman, RRA Koroška:

- Koroška se navezuje na avstrijsko Koroško bolj kot na Maribor, želijo si boljše povezave z Avstrijo.
- Poudari pomen obrežnega turizma – kolesarski turizem.
- Na kartah morajo biti prikazi realnejši – poselitveno območje je narisano čez pol Pohorja, prav tako manjka železnica proti Koroški.

Barbara Radovan, MOP:

- Kateri kriteriji so bili uporabljeni za opredelitev središč in ŠMO?
MG: našteje kriterije.

3. Razprava o predlogih modela prostorskega razvoja po omizjih

V delavniškem delu je potekala razprava po enajstih omizjih. V prvem delu je potekala razprava o prednosti in slabosti modelov A in B z vidika ciljev prostorskega razvoja Slovenije 2050 in z vidika izzivov prostorskega razvoja, v drugem pa o ukrepih za doseganje sinergij med področji. Spodaj so najprej povzeti splošni komentarji k obema modeloma, v nadaljevanju (poglavji 3.1 in 3.2 pa še vsebinske ugotovitve). Ugotovitve skupin 1 in 9 so navedene združeno.

Komentarji k predlogu modela A in predlogu modela B

Skupina 1 in Skupina 9:

- Ni dobro, da je Postojna kot edina izstopajoča določena kot turistično središče, zakaj na primer Obala ni?
- Karte so zelo pomembne, ker jih bodo občine uporabljale za svoje prostorske akte. Pomembno je, da so ŠMO na karti, ampak ne vidi pomena, da je hierarhija središč tudi na npr. infrastrukturni karti.
- Predlog za "kompromisno" kategorijo: regionalno središče nacionalnega pomena
- Predstavniki MZL menijo, da je dobro, da se določi, katera središča gravitirajo kam, s čimer se lažje planira JPP in menijo, da je dobro, da ni določeno kar na splošno za celo državo

Skupina 2:

- Model B kaže obstoječe stanje
- Poselitvena območja grafično prikazati drugače (npr. »sedaj čez pol Pohorja«), zmanjšati, grafično zožati kjer gre za dolinsko poselitev
- Grafični prikazi naj le opozorijo na tematiko
- OVE - območja naj ne bodo prikazana na kartah. SPRS naj vsebuje le kriterije
- Mura – jasen konflikt med razglasitvijo (kandidaturo) za biosferno območje in izrabo energetskega potenciala
- SPRS naj da večje poudarke na ukrepih(!?)

Skupina 3:

- Potrebno je doreči hierarhijo strategij (npr. Strategija pametne specializacije, Strategija razvoja Slovenije, Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Strategija regionalnega razvoja)
- SPRS mora obravnavati tudi vlogo morja in obale v slovenskem prostoru.
- Model A spodbuja razvoj le nekaterih središč, podeželje pa zanemarja. V kolikor bi šli v model A prostorskega razvoja, potem bi država morala uvesti nabor kompenzacijskih ukrepov (kompenzacijska sredstva) za ostala območja, t.j. območja izven ŠMO (podeželje), s katerimi bi na teh območjih zagotavljali ustrezen nivo oskrbe.
- Model B pomeni več sodelovanja med mesti, spodbuja konkurenčnost med mesti.
- Kje na karti so razvidna območja TVKZ?
- Tudi v ŠMO je podeželje / podeželska krajina (npr. ljubljansko Barje) in območja TVKZ (npr. med Mariborom, Ptujem in Slovensko Bistrico). Prikaz območij ŠMO bi moral biti drugačen (npr. prosojen sloj, ki prekriva območja kulturne krajine).

- Celje in Velenje ni bilo prepoznano kot somestje, ampak kot dve samostojni in ločeni mesti / središči.
- Zakaj Bela Krajina in Goričko nista prepoznana kot pomembni območji za razvoj turizma?
- Na podlagi katerih kriterijev je določeno ŠMO pri Postojni? Zakaj ni tako označen tudi npr. Bled ali Ptuj, ki sta enako kot Postojna turistična kraja.
- Ptuj bi moral biti prepoznano kot pomembno regionalno središče.
- Kje na kartah so razvidna območja GC mednarodnega pomena?

Skupina 4:

- Za boljše razumevanje kartografskih prikazov bi potrebovali jasno opredeljene kriterije (zakaj oz. na kak način so bila posamezna območja opredeljena).
- Zakaj je Postojna edino širše turistično mestno območje? (Kaj pa ostala turistična območja?)
- Dobro bi bilo imeti primerjalne prikaze dejanskega stanja in zelenega modela za oba modela
- Kako se podlaga s področja kmetijstva (TVKZ) kaže v modelih?
- Preveč poenostavljene kategorije zlasti območja naravne krajine.
- Pomislek - če zagotovimo dovolj delovnih mest v posameznih središčih modela B, se promet zmanjša (manj dnevni delovni migraciji v večja središča), s tem se zmanjša potreba po novih cestah, zaradi česar ni potrebe da je v primeru modela B več prometnih povezav višjega ranga kot v primeru modela A.
- Ponovno ovrednotiti somestje Velenje - Celje (gre za dve ločeni mesti, ki ne funkcionirata kot somestje - ali je realno pričakovati, da bi to postali?)

Skupina 5:

- Model A pomeni korenito poseganje v doseženo vlogo središč (zlasti regionalnih) - nasloniti se bolj na stanje in ga korigirati;
- Model je racionalen, zlasti v pogledu stroškovne učinkovitosti, ne omogoča pa izpolnitev vseh ciljev;
- Model se ne opredeljuje do podeželja;
- Manjkajo povezave z nižjimi ravnmi, npr. medobčinska središča;
- Neskladje: 12 statističnih regij (s središči), model pa ima 13 središč (vključno s somestji);
- Manjkajo oz. niso upoštevane upravne enote (nosilci decentralizacije funkcij);

Skupina 6:

- Model B bi bilo treba (še bolj) približati SPRS2004
- Preveriti je treba izpolnjevanje meril za rang naselij (konkretno ali Ptuj res ne izpolnjuje meril na središče nacionalnega pomena).
- ŠMO bi bilo treba notranje strukturirati
- Status mestne občine bi moral biti kriterij za rangiranje (središče nacionalnega pomena), prav tako sedeži UO (središča medobčinskega pomena)
- Opredeliti se je treba do bližine ZG in navezav na JV Evropo
- V akcijskem načrtu SPRS je treba zapisati konkretnejše usmeritve
- MOP mora biti bolj aktiven pri promociji, interpretaciji in uveljavljanju SPRS - med resorji in pri občinah (tudi s primeri dobrih praks), zagotoviti "krovno" vlogo dokumenta, ta mora biti kratek in nedvoumen

Skupina 7:

- Model A deluje proti vsem izzivom, to je agresivni tehnični sistem.
- Ukrepi so v rokah posameznih sektorjev, ni usklajevanja!

Skupina 8:

- Karte so preveč splošne, kartografski prikazi so pomembni, morajo biti natančnejši (ne tako shematsko), podrobneje tudi za lokalno raven, ker so podlaga za načrtovanje na lokalni ravni. Občine jih uporabljajo pri pripravi prostorskih načrtov.
- Model A ni sprejemljiv, model B boljši, potrebno bi bilo razmišljati še o modelu C, to je model policentričnega razvoja (podobno kot v že obstoječi strategiji) s poudarjenim/ okrepljenim območjem Ljubljane.
- Pri zasnovi modelov je treba izhajati iz potencialov v prostoru, upoštevati naravne vire, manjka karta naravnih virov, karta potencialnih območij za intenzifikacijo kmetijstva.
- Poimenovanje kulturna krajina za območja, ki so prednostna za kmetijsko rabo ni ustrezno, saj intenzivno kmetijstvo in ohranjanje kulturne krajine nimata vedno istih ciljev, sta večkrat v konfliktu, intenzivno kmetijstvo ima negativne vplive na krajino. Območja pomembna za kmetijstvo so tudi v pomurski regiji, zakaj je v tem delu označena samo pretežno naravna krajina? Upoštevati podatek strateško pomembnih območij za kmetijstvo.
- Nekateri infrastrukturni vodi in kolesarske poti niso prav pozicionirani.
- Moti, ker je Postojna edina označena kot širše mestno območje s turističnim pomenom. So še ostala območja, ki bi jih morali označiti kot taka. Zakaj izstopa samo Postojna? Po katerih kriterijih je opredeljena kot širše mestno območje – turistično? Upoštevati Strategijo trajnostne rasti slovenskega turizma.
- Na karti prikazati vasi/naselja/območja, ki so prednostno usmerjena v kmetijstvo.
- Potenciale bi morali prepoznati tudi na območjih, kjer danes ni ničesar. Zelo pomembno bi bilo narediti analizo potencialov.
- Že na strateškem nivoju bi bilo potrebno uskladiti cilje med sektorji, npr. cilji varstva narave in kmetijstva, usklajevanje kmetijske politike in politike ohranjanja narave.
- **POUDAREK MORA BITI NA UKREPIH;** za izvajanje SPRS morajo biti podani ustrezni ukrepi.

Skupina 10:

- Na karti gospodarske infrastrukture so nekatere elektrarne napačno pozicionirane
- Na kartah manjka lokalni nivo
- Karte so preveč poenostavljene
- Iz kart bi moralo biti razvidno, kaj že obstaja in kaj bi po modelu bilo treba dograditi (npr. nove elektrarne, terminali, katere ceste se nadgradijo itd.)
- Bolj bi bilo treba upoštevati zgodovinsko kulturne značilnosti (npr. povezava obmorskih občin in okolice z Istro, se samo s Trstom)
- Manjkajo nekatere turistične krajine - okoli Kolpe, Novega mesta, somestja Črnomelj-Metlika
- Model bi moral biti bolj vizionarski
- Model bi moral bolj plastično pokazati posledice SPRS, tudi s kakšnim vzorčnim primerom na manj abstraktni ravni
- kateri že obstoječi sektorski ukrepi lahko pripomorejo k uresničevanju te SPRS?

Skupina 11:

- Na karti Zasnova poselitve Bovec ni označen kot turistično območje

3.1 Prednosti (priložnosti) in slabosti (tveganja) predlaganih modelov

Omizja 1, 5, 9 so obravnavala vprašanje: Katere so prednosti in slabosti modela A z vidika ciljev SPRS2050. Moderatorji so bili Lenča Humerca Šolar, Blanka Bartol, Lea Ružič

Omizja 2, 6, 10 so obravnavala vprašanje: Katere so prednosti in slabosti modela B z vidika ciljev SPRS2050. Moderatorji omizij: Tomaž Miklavčič, Mojca Golobič, Tadej Bevk

Omizja 3, 7, 11 so obravnavala vprašanje: Katere so prednosti in slabosti modela A z vidika izzivov prostorskega razvoja. Moderatorji omizij so bili Ines Lupše, Nadja Penko Seidl, Maruša Matko.

Omizja 4, 8, 12 so obravnavala vprašanje: Katere so prednosti in slabosti modela B z vidika izzivov prostorskega razvoja? Moderatorji omizij so bili Alenka Cof in Nina Uršič.

-

Model A: Prednosti in slabosti z vidika CILJEV SPRS (skupine 1, 5, 9)

Cilji SPRS	SKU-PINA	Prednosti	Slabosti
2050			
Racionalen prostorski razvoj	1	<ul style="list-style-type: none"> - Manj prometnih povezav - Lažja organizacija in izvedba JPP - Večji potencial za razvoj degradiranih območij 	<ul style="list-style-type: none"> - Večje cene zemljišč v mestu, odseljevanje na podeželje
	5	<ul style="list-style-type: none"> - Prostorska koncentracija dejavnosti in infrastrukture z vidika racionalnejšega zagotavljanja komunalne infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> - koncentracija lahko sproži tudi pretirano racionalizacijo na ravni osnovnih storitev - Model A lahko pomeni slabšo navezanost obmejnih in gorskih območij, kar ima za posledico opuščanje funkcij v teh območjih
	9	<ul style="list-style-type: none"> - Če je obseg storitev večji, je tudi večja konkurenca in s tem kakovost (ekonomija obsega) - Manj razpršenosti v prostoru in z zemljišči - Je prava smer, da končno dosežemo policentrizem (glede na obstoječe stanje) - Večji potencial za izrabo degradiranih območij 	<ul style="list-style-type: none"> - Manj optimalno razporejanje na podeželju - Manj funkcionalnega dopolnjevanja - Nevarnost dviga cen zemljišč, odseljevanja mladih, krepitve obrobja
Večja konkurenčnost mest	1	<ul style="list-style-type: none"> - Samo za omejeno število mest boljša konkurenčnost 	/
	5	-	-
	9	<ul style="list-style-type: none"> - Model A spodbuja konkurenčnost skozi kritično maso in koncentracijo - Lažje povezovanje z drugimi (regijami, središči, somestji), če si večji - Lahko krepiti primerjalne prednosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Cilj se navezuje na vsa slovenska mesta, ta model pa ne vključuje vseh mest - Manj je povezovanja, če je manj središč
Kakovost življenja v mestih in na podeželju	1	/	<ul style="list-style-type: none"> - Slabša kakovost bivanja na podeželju - Večja pozidava pomeni večjo izpostavljenost naravnim nesrečam
	5	-	<ul style="list-style-type: none"> - Racionalna mreža javnih storitev ne pomeni nujno kakovosti življenja, zlasti ne na podeželju, bolj v urbanih območjih
	9	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšana kakovost JPP, ki je lahko učinkovitejši - Racionalnejši ukrepi proti naravnim nesrečam - Manj negativnih vplivov prometa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kakovost storitev se lahko izboljša, dostopnost pa se lahko poslabša, če so bolj skoncentrirana - Vpliva na varnost (več kriminala v zgoščenih, urbanih območjih, ljudje se manj poznajo, policijske postaje se ukinjajo) - Večji vpliv naravnih nesreč (več ljudi, več objektov skoncentriranih) - Zmanjšanje razlivnih območij - Manj stika z naravo in ljudmi - Manjša kakovost bivanja v naseljih z visoko gostoto graditve
Prostorska identiteta SLO	1	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranjanje narave, kulturne krajine - Ohranjanje odprtosti prostora, kmetijstvo - Manjši vpliv na identiteto 	-
	5	-	<ul style="list-style-type: none"> - Koncentracija lahko pomeni izgubo prostorske identitete (kot posledica odseljevanja v središča) – model pospešuje polarizacijo urbano : naravno/odmaknjeno/obrobno
	9	<ul style="list-style-type: none"> - Večja kakovost arhitekture - Bolj se ohranja prostorski red 	<ul style="list-style-type: none"> - Če je manj središč, je manj skrbi za ohranjanje identitete - Manjša harmonična podoba
Prožnost in odzivnost	1,5,9	/	

Model B: Prednosti in slabosti z vidika CILJEV SPRS (skupine 2, 6, 10)

Cilji SPRS	SKU-PINA	Prednosti	Slabosti
2050			
Racionalen prostorski razvoj	2	- Prenova / oživitev razvrednotenih zemljišč - Boljša izkoriščenost obstoječega fonda	- Večji pritisk na kmetijska zemljišča
	6	- je podlaga za decentralizacijo države in centralizacijo (združevanje občin) - omogoča graditi na obstoječih mrežah funkcij	- središča nacionalnega in regionalnega ranga nimajo vpliva na množenje funkcij zunaj njih, kar onemogoča racionalen razvoj funkcij - utemeljitev za 3. AC pas (potrebo je treba kompenzirati z železnico!)
	10	- boljša dostopnost storitev pomeni bolj racionalno vsakdanje življenje	- koncentriranje turizma v že izkoriščenih in obremenjenih območjih, premalo potencialnih novih turističnih območij - neracionalno razmeščeni prometni terminali: preveč jih je, še posebej nacionalnega pomena - dražji razvoj kot v modelu A
Večja konkurenčnost mest	2	- Kakovostnejše bivalno okolje v središčih, navezava na zeleni sistem izven mest (bližina zelenih območij),	
	6	- Omogoča krepitev središč srednjega ranga na račun razpršenosti funkcij v mikrosrediščih	-
	10	- manjši kraji imajo več moči - razvoj "butičnega turizma"	- večja potreba po sodelovanju med središči, konkurenčnost je odvisna od kakovosti sodelovanja - medsebojno konkuriranje lahko vodi v manjšo moč posameznih sredšč v mednarodnem prostoru
Kakovost življenja v mestih in na podeželju	2	Model privlačnejši za regije – omogoča skladnejši regionalni razvoj	- Razpršenost funkcij višjega ranga – konkuriranje med središči
	6	-	-
	10	- večja kakovost življenja na podeželju zaradi boljše dostopnosti storitev - manj prometa v mestih - manjša potreba po dnevni migracijah - Večje število središč izboljša možnosti za samooskrbo	- /
Prostorska identiteta SLO	2	- spodbujanje lokalne identitete	- Fragmentacija prostora - Turistične krajine (napačno poimenovanje – nujno popraviti); zmanjšati apetite »turističnih območij« - npr- cel TNP ne more biti opredeljen kot turistično območje; konflikt z namenom parke
	6	- Slovenija se je vedo razvijal policentrično, to je identiteta SLO	-
	10	- ohranjanje poselitve na podeželju, ter posledično ohranjanje kulturne krajine	- večja potreba po infrastrukturi lahko spremeni/degradira podobo kulturne krajine - večja možnost za konflikte zaradi razvoja infrastrukture (bolj razpršena poselitev in večja potreba po infrastrukturi), predvsem z energetiko (OVE!)
Prožnost in odzivnost	2	- Manjši pritisk na lokalne vire (voda), manjša obremenjenost okolja - Upoštevanje lokalnih pobud (princip od spodaj navzgor)	-
	6	-	-
	10	/	/

Model A: Prednosti in slabosti z vidika IZZIVOV SPRS (skupine 3, 7, 11)

Izzivi SPRS	SKU-PINA	Prednosti	Slabosti
2050			
Demografske spremembe	3	<ul style="list-style-type: none"> - Manjše število središč pomeni spodbujanje delovnih mest v središčih, privlači mlade, bolje je poskrbljeno za oskrbo starejših in drugih ranljivih skupin preb., - Privlači aktivne in inovativne posameznike v mesta, ki predstavlja večjo koncentracijo znanja, idej, človeškega kapitala, t.i. »hot spot« 	<ul style="list-style-type: none"> - Praznjenje podeželja - Ogroženo ohranjanje krajine (zaraščanje) - Slabša oskrba vseh ranljivih skupin preb. (krčenje javnih funkcij, oskrba z vrtci, oskrba starejših, invalidi), - Višji stroški oskrbe in zagotavljanja ustrezne ravni osnovnih storitev. - Slabše povezane infrastrukturne povezave z zaledjem / podeželjem. - Zgubljanje kvalitete bivanja v mestih zaradi prevoza na delo.
	7	<ul style="list-style-type: none"> - Potencial za odmaknjena območja je v informacijski tehnologiji – s 100% pokritostjo države (danes 96%) s širokopasovnim omrežjem zagotovimo možnosti za delo na teh območjih, brez oz. z manj prometnimi obremenitvami. - S koncentracijo prebivalstva je lahko dosežena kritična masa za nekatere dejavnosti (npr. podzemna železnica v LJ). 	<ul style="list-style-type: none"> - Koncentracija razvoja v koridorjih pomeni zanemarjanje ostalih območij. - Urejanje prometa v območjih izven ŠMO je zanemarjeno – kakšen bo vpliv povečanega prometa na turistični zanimiva naravna in krajinska območja? - Ni bohinjske železnice (Bohinj – dolina Soče): ta povezava je ključna za razvoj Posočja. - Nekatera območja ostajajo prazna. - Ukinjanje storitev na odmaknjenih območjih pomeni slabšo kakovost življenja, povečuje se tudi neenakost v zdravju prebivalcev (slabša v odmaknjenih območjih).
	11	<ul style="list-style-type: none"> - spodbujanje vračanja mladih iz tujine - privabljanje tuje delovne sile v večja središča 	<ul style="list-style-type: none"> - praznjenje podeželja in staranje prebivalstva na podeželju - manjša razpoložljivost in slabša dostopnost storitev
Oskrba z energijo in prehod v nizkoogljično družbo	3	-	
	7 /		<ul style="list-style-type: none"> - V modelu so prikazane vse tri termoelektrarne in potencial za izkoriščanje HE na Muri – to ne odgovarja na izzive oz. ni napoved za leto 2050. - Prometno omrežje je osnovano na cestah – večji poudarek bi morali dati ostalim oblikam transporta.
	11	- soodvisnost poselitve in zaposlovanja (+ ali -)	<ul style="list-style-type: none"> - pritisk na večja središča - koncentriranje težav v mestih -
Globalizacija	3	<ul style="list-style-type: none"> - Več tujih investicij pomeni več delovnih mest in diverzifikacijo delovnih mest; - Večja konkurenčnost slovenskih mest v širšem mednarodnem prostoru in večja prepoznavnost Slovenije 	<ul style="list-style-type: none"> - Večja odvisnost od tujih investicij in multinacionalk, - Beg možganov s podeželja, - Negativen vpliv na mala in srednje velika podjetja, - Ponudba višje kvalificirane delovne sile na podeželju, - Opuščanje kmetijske pridelovalne zemlje, - Zmanjševanje zavesti o lokalni identiteti,
	7	-	-
	11	<ul style="list-style-type: none"> - privabljanje tuje delovne sile - gospodarstvo v manjših središčih bo prisiljeno k večji učinkovitosti (+ ali -) 	<ul style="list-style-type: none"> - onemogočanje razvoja gospodarstva izven urbanih aglomeracij (kar je povezano tudi z zagotavljanjem družbene infrastrukture) - potreba po kakovostnih informacijskih in telekomunikacijskih storitvah v manjših središčih - omejevanje/opuščenje razvoja v manjših središčih in selitev drugam
Podnebne spremembe	3	<ul style="list-style-type: none"> - Manjše število središč pomeni več kapitalskih in človeških virov za ukrepe, usmerjene v reševanje podnebnih sprememb 	<ul style="list-style-type: none"> - Manjša odpornost / prilagodljivost večjih mest - Ustvarjanje toplotnih otokov v mestih in povečana potreba po zelenih površinah v mestih - Povečane emisije toplogrednih plinov v ŠMO, - Izzivi oskrbe prebivalstva s pitno vodo (npr. Obala), čist zrak, rodovitno zemljo, - Poselitveno koncentrirana območja so bolj občutljiva za podnebne spremembe
	7 /		/
	11	- ohranjanje kmetijskih površin	- koncentracija učinkov in bolj ekstremni vplivi podnebnih sprememb v urbanih aglomeracijah

			<ul style="list-style-type: none"> - potreba po zeleni infrastrukturi v mestih (npr. za odvajanje meteorne vode) - pritisk na poplavna območja - mesta naj se ne širijo navzven (ne greenfield, ampak prenova!)
Nova vloga mest in povezovanje v mednarodnem prostoru	3	<ul style="list-style-type: none"> - Rast mest vpliva na boljše upravljanje mest in morja; obalno somestje bo imelo večji vpliv na upravljanje morja in obale; - Čezmejno povezovanje: lažje sodelovanje večjih mest / središč (LK, KP, MB) z večjimi mesti preko meje 	<ul style="list-style-type: none"> - LJ nima vloge v modelu kot metropola - Zmanjševanje vloge ostalih mest / središč v SLO in v mednarodnem prostoru, - Niso prepoznane in (posledično) spodbujane) ostale čezmejne povezave (tudi že vzpostavljene) - Enotnost države se lahko omaja s 3-deželnim sistemom
	7	<ul style="list-style-type: none"> - S koncentracijo dobijo nekatera mesta večjo vlogo oz. so konkurenčna v mednarodnem prostoru. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ni povezav v Hrvaško Istro.
	11	<ul style="list-style-type: none"> - privabljanje tuje delovne sile 	<ul style="list-style-type: none"> - večja središča bodo imela še večji pomen - povečevanje dnevnih migracij - ukinjanje storitev splošnega pomena in pešanje družbene infrastrukture v manjših središčih

Model B: Prednosti in slabosti z vidika IZZIVOV SPRS (skupini 4, 8)

Izzivi SPRS 2050	SKU-PINA	Prednosti	Slabosti
Demografske spremembe	4	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjanje poselitve - priložnost za mlajše, da ostanejo v manjših krajih (možnost zaposlitve, dostop do storitev/funkcij) - lažja oskrba starejših (ohranjanje funkcij, lažja dostopnost, domovi za starejše, ohranjanje "klasičnih" storitev - za prebivalce, ki niso večči spletnega poslovanja...) 	-
	8	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjanje poselitve, storitev in delovnih mest na podeželju 	<ul style="list-style-type: none"> - zdravstvena oskrba starejših, boljše pogoje za varno staranje je mogoče zagotoviti v bolj koncentriranem sistemu, kjer je boljša dostopnost in pokritost s tovrstnimi storitvami
Oskrba z energijo in prehod v nizkoogljično družbo	4	<ul style="list-style-type: none"> - dekoncentracija pomeni več središč, z njimi več delovnih mest v teh središčih, s tem pa krajše potovalne razdalje. - elektrifikacija vozil je bolj učinkovita na krajše razdalje 	<ul style="list-style-type: none"> - decentraliziran sistem poselitve pomeni večno "razpršenost" - več infrastrukture (tudi večje stroške) - težje oskrbovanje z energijo (za sistem oskrbe s toploto je potrebna zadostna koncentracija porabnikov)
	8	<ul style="list-style-type: none"> - manjše razdalje med krajem bivanja ter delovnimi mesti, storitvami vplivajo na zmanjševane potreb po energiji 	<ul style="list-style-type: none"> - za zagotavljanje osnovne oskrbe je potrebno večje in bolj razvejano infrastrukturno omrežje
Globalizacija	4	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjanje oz. ponovna aktivacija obstoječih gosp. con - boljši pogoji za mala podjetja 	<ul style="list-style-type: none"> - manjša konkurenčnost - prevelika "razpršenost", če želimo odpreti navzven (več manjših mest - manjša prepoznavnost)
	8	-	<ul style="list-style-type: none"> - velika razpršenost otežuje doseganje večje konkurenčnosti
Podnebne spremembe	4	<ul style="list-style-type: none"> - kurativa (hitrejši intervencijski časi, lažje odzivanje) 	<ul style="list-style-type: none"> - preventiva (težje načrtovanje, financiranje)
	8	<ul style="list-style-type: none"> - razvejano in močno omrežje naselij ima pozitivne učinke na krepitev odpornosti 	<ul style="list-style-type: none"> - otežena oskrba z vodo na vododeficitarnih območjih
Nova vloga mest in povezovanje v čezmejnem prostoru	4	-	-
	8	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjanje delovnih mest v bližini kraja bivanja, večja kakovost bivanja v manjših naseljih 	<ul style="list-style-type: none"> - z dekoncentracijo se izgublja vloga mest, manjšanje pomena in prepoznavnosti manjših središč

3.2 Preprečevanje prostorskih konfliktov in spodbujanja sinergij med sektorji

V drugem delavniškem delu je potekala moderirana razprava v krogu istih osmih omizij kot v prvem delavniškem delu. Udeleženci so razpravljali o predlogih prostorskih ukrepov za doseganje ciljev SPRS2050 za model A in za model B ter predlogih prostorskih ukrepov za soočanje z izzivi SPRS2050. Rezultati so zabeleženi v priloženi preglednici.

Model A. Ukrepi/cilji

Model A – Skupine 1, 5 in 9	Ukrepi
Cilji SPRS2050	
Racionalen razvoj	<ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev podatkovne baze s poudarkom na degradiranih območjih – ob tem je pomembno, da se ve, kaj je pomen za nadaljnji razvoj - Finančni ukrepi - Vzpodbujanje tujih (ustreznih) investicij - Razmislek glede spreminjanja namenske rabe - Načrtovanje določenih ureditev na regionalni ravni - Izboljšano sodelovanje med resorji in lokalnimi skupnostmi - Izboljšanje usposobljenosti načrtovalcev, sistemski pogled - Vzpodbujanje “večfunkcionalnih” prostorov - Ustrezne davčne spodbude - Podpora celovitemu načrtovanju – strokovne, neodvisne javne službe
Konkurenčnost mest	<ul style="list-style-type: none"> - Podporno okolje glede davkov, izdajanja dokumentacije - Vzpodbujanje zdrave konkurence med slovenskimi mesti - Prenos uspešnih praks med mesti - Sprememba trenutno (pre)visokih standardov (novo)gradnje -
Kakovost življenja	<ul style="list-style-type: none"> - Urbanistični kriteriji za graditev, umeščanje zelenih površin, družbene infrastrukture (npr. šole), gostote - Urbanistično planiranje za zmanjšanje tveganja kriminala - Pospešena nadgradnja JPP, da postane konkurenčen avtomobilu - Ukrepi za spodbujanje socialne vključenosti

	<ul style="list-style-type: none"> - Zemljišča za skupno, javno dobro za začasno rabo - Delitev odgovornosti med lokalnimi skupnostmi (ne glede na velikost občine) oziroma enakomerna porazdelitev odgovornosti (po določenih kriterijih)
Prostorska identiteta	<ul style="list-style-type: none"> - Zavarovanje prepoznanih kvalitet (skupaj s finančnimi instrumenti, spodbudami (subvencije, davki itd.) - Promocija - Krepitev nadzora, njegove učinkovitosti in sankcij - Odgovornost in neodvisnost stroke - Ustrezna vzgoja in izobraževanje od malih nog - Vključevanje javnosti v prostorsko načrtovanje
Prožnost in odzivnost	<ul style="list-style-type: none"> - Okrepiti izvajanje oz. nadzor (policentrični sistem SPRS 2004 se ni ustrezno izvajal) - Doseganje kritične mase na lokalni ravni (človeški viri) za upravljanje (skupne občinske uprave) lahko okrepiti vlogo podeželja v povezavi s središči

Model B. Ukrepi/cilji

Model B – Skupine 2, 6 in 10	Ukrepi
Cilji SPRS2050	
Racionalen razvoj	<p>Fragmentacija prostora</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opredelitev koridorjev (tudi med naselji) v RPP - SPRS naj prinese smernice za načrtovanje zelene infrastrukture (povezljivost ...) <p>Razpršenost f. višjega ranga</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na ravni države naj se o tem posvetuje s prostorskim svetom - Regije – podobno kot na državni ravni naj se opredelijo regijski prostorski sveti (voljen) - Fiskalni ukrepi za usmerjanje prostorskega razvoja: prenovljen model nadomestil za prevoz na delo, del povprečnine občin na podlagi delovnih mest v občini. - Satelitsko cestninjenje po dejansko prevoženih kilometrih - Medsektorski pristopi za bolj smotrno rabo prostora: skupna raba prostora, souporaba, prenova. - Prilagoditev in usmerjanje razvoja glede na naravne danosti - Razvoj naselij navznoter, zgoščevanje - Izobraževanje prebivalcev o prostoru kot omejenem viru - Spodbujanje nepremičninskega trga - Nadgradnja, ojačanje in razvoj pametnega energetskega omrežja - Zmanjšanje tranzitnega tovornega prometa na cestah s spodbujanjem železniškega transporta - Zagotavljanje izvajanja SPRS z realno podlago v proračunih posameznih sektorjev - Večja fleksibilnost v zavarovanih območjih <p>Optimalno razporejanje dejavnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s policentričnim razvojem do optimalnega razporejanja dejavnosti v prostoru - mehanizmi za obnovo degradiranih območij (finančni instrumenti) - aktivna zemljiška politika - <p>Racionalna in inovativna raba virov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krožno gospodarstvo - vzpostavitev podpornega okolja; zagotovitev sistema, infrastrukture)

-
- ozaveščanje javnosti - potrošnik je lahko tudi proizvajalec (npr. sončne celice - odvečna energija se prodaja v sistemu)

območje regionalnih načrtov naj se določi v skladu z vplivnim območjem središč nacionalnega in regionalnega pomena. Občine teh središč naj dobijo osrednjo vlogo in večje pristojnosti pri regionalni ravni načrtovanja, morajo imeti npr. možnost pogojevanja umeščanja novih stanovanj, ind. con itd., v obrobni občini s sodelovanjem teh občin pri vzpostavljanju JPP.

NUP naj se zavežejo, da bodo pri svojih ukrepih upoštevali rang središč

Izboljšati je treba natančnost prostorskih evidenc (kataster)

Uvesti kupone za širjenje stavbnih zemljišč (po zgledu emisijskih kuponov)

Konkurenčnost mest

Trgovska središča naj se načrtuje v RPP

- Krepitev vloge regij - vzpostavitev regionalnega nivoja načrtovanja/odločanja; dodatno financiranje RRAjev
- Povezovanje s strategijo pametne specializacije (SVRK)
- Aktivacija kulturne dediščine z novimi rabami

Konkurenčnost in primerljivost v ponudbi:

- vzpostavite instrumentov za povezovanje z mesti izven države in spodbujanje tega povezovanja
- konkretnije izkoristiti razvoj informacijskih in telekomunikacijskih storitev za dvig kakovosti življenja
- OPPN - regionalno

Razvoj specifičnih primerjalnih prednosti:

- strokovne službe - krepitev znanja tudi na področju prostora
  - povezljivost za pospeševanje turizma in gospodarskega razvoja (povezati letališča, pristanišča, ceste)
  - Država mora decentralizirati svoje pristojnosti (tudi oz. ker še ne bo regionalne upravne ravni), zlasti na področju prostorskega načrtovanja - podobno kot ZRSVKD in ZRSVN, vendar s še večjo avtonomijo.
  - Občine s središči nacionalnega in regionalnega pomena (MO?) naj dobijo drugačne pristojnosti kot zaledne občine (npr. morajo imeti možnost vplivati na to, kaj se v manjših občini načrtuje in dati soglasje)
-

-
- Vlogo RRA je treba spremeniti, postati morajo nosilci razvoja regije
  - V akcijskem načrtu je treba identificirati ključne prostorsko-razvojne projekte države za prihajajočo finančno perspektivo

---

Kakovost življenja

- Urejanje prometa v mestih/naseljih: ureditev pločnikov, peš poti, kolesarskih poti
- Ohranjanje "butičnosti" mest, ne širjenje v zaledje
- Razvoj infrastrukture za električno mobilnost (polnilnice električnih avtomobilov)

Kakovost in dostopnost storitev:

- enakomerno razvijanje v mestih in na podeželju

Javni prevoz:

- širjenje tudi izven mest
- ozaveščanje o kakovosti življenja na podeželju
- storitve vezati na hierarhijo potreb (zagotavljati potujoče knjižnice, trgovine, itd. na podeželju)
- partnerstva - vključevanje različnih načinov prevoza

Varnost življenja:

- z večjo funkcijo mesta se zmanjšuje socialni kapital, povezanost, tveganje višjih stopenj kriminala
- mesta kot vključujoče skupnosti

Kakovostni bivalni pogoji in stanovanja:

- bolje izrabiti/revitalizirati ogromne družinske hiše na podeželju

Lokalna zaposlenost z visoko dodano vrednostjo:

- izkoriščanje lokalnih potencialov (tudi glede na trende razvoja gospodarskih sektorjev)

Prostorska identiteta**Turistična območja:**

- Načrte upravljanja zavarovanih območij (že vsebujejo izhodišča in usmeritve)povezati z upravljanjem destinacij (turizem)
-

-
- Prilagajanje ukrepov prostorskim značilnostim (npr. mrežni hoteli na območjih kjer je dosti praznega stavbnega fonda, vikendi ...)
  - Izkoriščanje obstoječih razvrednotenih območij tudi za gradnjo turistične infrastrukture
  - Skupno načrtovanje turizma in JPP

  - učinkoviti postopki sprejemanja OPPN
  - boljše medsektorsko sodelovanje
  - ureditev, večja učinkovitost, poenotenje postopkov in nadzor nad njimi
  - spodbude/olajšave za ljudi na zavarovanih območjih (ker je preveč omejitev)
-

Prožnost in odzivnost

Krepitev znanja

- Prostorski forumi oz. prostorska platforma
- Priročniki
- Spodbujanje zastopanosti stroke

Javne razgrnitve

- Deležnike naj se vključuje zgodaj, treba izboljšati obveščanje o razgrnitvah

Več fleksibilnosti v zavarovanih območjih

- ne zgolj energetska prenova, hkrati tudi statična, tudi poplavna območja
  - kakovostna arhitektura
  - kvaliteten, strokovno usposobljen kader
  - obravnavati dejansko stanje na terenu
-

Model A. Ukrepi/izzivi

Model A – Skupine 3, 7 in 11	Ukrepi
Izzivi SPRS2050	<p>Pripomba omizja 3:</p> <p>Omizje je poudarilo, da je težko podati predloge ukrepov k modelu A, v kolikor je bilo v predhodni razpravi ugotovljeno, da je primernejši model B oziroma njegova modifikacija. Zato je potekala splošna razprava o možnih ukrepih za soočanje s prostorskimi izzivi in ne razprava o ukrepih, ki bi podpirali model A.</p>
Demografske spremembe	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbude (finančne) za razvoj turizma v odmaknjenih območjih. - Izdelava regionalnih planov za naravno ohranjena območja ter območja kulturne krajine, v katerih je sinteza usmeritev z vseh področij (ne več strategij, temveč en plan!). - Združevanje storitev: lokalne pisarne, kjer prebivalci lahko dostopajo do storitev – npr. 1 ali dva dni na teden IN/ALI skupne pisarne, kjer je na voljo strokovnjak, ki se spozna na različna področja ter svetuje/usmeri prebivalce. - Omogočiti alternativne oblike javnega transporta v odmaknjenih območjih (prevoz na klic). - Zagotoviti delovna mesta v območjih, ki imajo probleme z zdravjem. - Omogočanje dela na daljavo: zakonsko urediti to področje + prednostna zagotovitev širokopasovnega omrežja v odmaknjenih območjih. - Omizje 3: - Na območjih izseljevanja mora biti zagotovljena osnovna oskrba. - Turistično – Slovenija naj se usmeri v butičen turizem. - Območja, ki imajo turistični potencial (npr. Bela Krajina) in hkrati slabšo infrastrukturno opremljenost, je treba ustrezno opremiti. - Ohraniti / razvijati prepoznana turistična središča (Rimske Toplice, Rogaška Slatina). - Spodbujanje delovnih mest tudi v manjših krajih. - Delo od doma.
Oskrba z energijo in prehod v nizkoogljično družbo	<ul style="list-style-type: none"> - Uporaba alternativnih možnosti oskrbe z OVE, prostorska strategija mora preprečiti »vsiljevanje« preživelih tehnologij, uporaba sodobnih tehnologij, ki ne obremenjujejo okolja. - Uporaba električnih avtobusov in omogočiti, da se predela obstoječa vozila (danes to ni mogoče, sprejeti ukrep, ki bo to dovoljeval).

-
- Spodbujanje car-sharing-a.
  - Izboljšanje prometne varnosti: načrtovanje kolesarskih stez + prilagoditev zakonodaje (danes ni dovoljeno načrtovati kol. stez izven cestnega koridorja; privlačne kolesarske poti)
  - delovati od spodaj navzgor
  - Omizje 3:

Globalizacija

- Omizje 3:
- Osveščanje ljudi o lokalnih prednostih pred globalnim. Spremembe sistema javnega naročanja – npr. prednost naročanju lokalno pridelane hrane, merilo izbora ne more biti več samo najugodnejši ponudnik, ampak tudi kakovost, prednost kratkih dobavnih verig.
Izobraževanje: tehnična znanja so premalo prepoznana, podpora tradicionalnih obrti (izobraževanje mladih o znanjih tradicionalne obrti, kar posledično podpira razvoj turizma, zaposlitev mladih, ohranjanje poseljenosti odročnejših krajev, vpliv na ohranjanje kulturne krajine).

Podnebne spremembe

- Izboljšanje kakovosti življenja v mestih – razglasitev urbanih gozdov kot posebne kategorije.
  - Omizje 3:
  - **Zelena infrastruktura** (za blaženje podnebnih sprememb – npr. toplotni otoki v mestih). Tudi na lokalni ravni - mestni zeleni sistem, določena pravila naj ureja **prostorski red** (npr. % zelenih površin v mestih, ravnanje z drevesi v mestih, izogibati se totalni pozidavi tal).
  - **Izvajanje nadzora** nad gradnjo - gradbeni inšpektorji.
  - Upoštevanje **poplavnih območij** pri načrtovanju poselitve in načrtovanje in izvedba **poplavnih ureditev** na poplavnih območjih.
  - Pri načrtovanju ne posegati na kmetijska zemljišča.
  - Izkoristiti nepozidana stavbna zemljišča – urediti / zagotoviti evidence nepozidanih in pozidanih stavbnih zemljišč.
  - Težava zaraščanja kmetijskih zemljišč – potencial za nova kmetijsko pridelovalna zemljišča (kmetijska politika).
  - Vododeficitrana območja: prilagajanje kmetijske politike (npr. sprememba kultur, odpornih na suše).
  - **Pomen ohranjanja krajine in ohranjanje naravnega kapitala** (voda, tla in zrak - **naravna tla, voda in zrak so bili prepoznani kot omejitveni dejavniki razvoja*) - tudi ukrepi kmetijske politike (varovanje narave, biotske raznovrstnosti v. kmetijska politika (njiva, travniki))
  - Različne politike imajo lahko različne učinke na prostor...potrebno je **medsektorsko usklajevanje**: npr.
-

	<p>učinki kmetijske politike in politika ohranjanja narave.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upoštevati pridelovalna območja hrane (TVKZ).
Nova vloga mest in vpetost v mednarodni prostor	<ul style="list-style-type: none"> - Omizje 3: - Krepi povezave med mesti / središči v okviru ŠMO oziroma v okviru funkcionalnih urbanih območij. Spodbujati funkcijsko povezovanje mest, delitev funkcij. - Poudariti pomen regionalnega nivoja načrtovanja, ki še ni vzpostavljen. Pomembna je specializacija regij in regionalni nivo dogovarjanje o razvoju regij. - Dati vlogo 11 MO (mestnih občin) za vzpostavitev regionalnih gravitacijskih območij. MO kot nosilci regionalnega in urbanega razvoja - Mesta naj se sama odločijo, kakšen bo njihov strateški razvoj, razvojna specializacija, SPRS naj jim nameni primerno vlogo v poselitvenem sistemu. - Management pokrajine. Uzakonitev pokrajin, ki nujno sledijo omrežju središč iz SPRS (op. IL: polje političnega !!) - Ukrepi zemljiške politike, ukrepi upravljanja zemljišč : dati mestom ali občinam možnost kupiti zemljo, namenjeno za razvoj – primer Amsterdam, kjer ima mesto zakonsko možnost odkupa / nakupa zemljišč za razvoj, njihovega načrtovanja in nadaljnega upravljanja z zemljišči. Ta mehanizem prinaša Amsterdamu konkurenčno prednost napram drugim mestom v državi.
OSTALO	<ul style="list-style-type: none"> - Omizje 3: - Zagotoviti ukrepe za implementacijo SPRS, nadzor nad izvajanjem SPRS, določiti kdo je odgovoren za nadzor nad izvajanjem SPRS (pri pregledu / sprejemanju RPP, OPN, OPPN) - Evidence: zagotoviti ažurne in primerljive podatke, ki bodo lahko namenjeni več uporabnikom. Primer: podatki o dejanski rabi tal po metodologiji MKGP so uporabni samo za namene izvajanja kmetijske politike. - Razmerje SRS in SPRS: SRS kot krovna strategija in SPRS kot izvedbena strategija SRS. - Pomembne so strateške razvojne odločitve. - Ukrepi vezani za rabo rezervnega prostora: <ul style="list-style-type: none"> o ukrepi zemljiške politike: v kolikor določeno zazidljivo stavbno zemljišče v ciklu npr. 2-3 let ni pozidano, naj se uvede mehanizem vrnitve stavbnega zemljišča v primarno namensko rabo. o določitev strateških območij za razvoj poselitve, industrije (strateški prostorski akt) in fleksibilnost izvedbenega dela PA - OPPN (t.j. hitrejša sprememba iz stavbnega (zazidljivega) v nestavbno (nezazidljivo) in obratno) na podlagi strateških usmeritev OPN. o ukrepi davčne zakonodaje (davek na zazidana zemljišča,

-
- davek na nepremičnine).
  - stanovanjska politika.
  - **Kompenzacije:** dohodki občin iz npr. števila prebivalcev (ker imajo več stanovanjskih območij), bi se moral kompenzirati ostalim občinam, ki nimajo toliko stanovanjskih območij (in preb.), imajo pa npr. več turističnega potenciala).
  - SPRS mora biti prepoznana kot krovna strategija tudi ostalim resornim politikam.
  - Problem 210 občin: podpora ustanavljanju SOU ali krčenje občin.
  - Držati se obstoječih postopkov prostorskega načrtovanja (primer Magna).
-

Model B. Ukrepi/izzivi

Model B – Skupini 4 in 8	Ukrepi
Izzivi SPRS2050	
Demografske spremembe	<ul style="list-style-type: none"> - regionalno planiranje (dogovarjanje na širšem območju od lokalnega) - pomoč mladim - finančne spodbude za demografsko ogrožena območja, poenostavitev postopkov (da bodo spodbude tudi dostopne) - digitalizacija / opremljenost s širokopasovno povezavo - dostopnost odmaknjenih območij, možnost dela od doma - ohranjanje javnih storitev v mestih - zagotovitev enakega plačila za enako delovno mesto v manjših mestih (finančne spodbude, ki bi zmanjšale odliv visoko izobraženega kadra) - nepozidano zemljišče naj se po določenem številu let povrne v prejšnjo rabo
Oskrba z energijo in prehod v nizkoogljično družbo	<ul style="list-style-type: none"> -
Globalizacija	<ul style="list-style-type: none"> - zagotovitev povezav ne le znotraj Slovenije, temveč tudi navzven - dobra povezanost Letališč z mesti (železnica Lj- Brnik)
Podnebne spremembe	<ul style="list-style-type: none"> - višji nivo načrtovanja ukrepov - ne na posameznem primeru (npr. protipoplavni ukrepi - problem parcialnega reševanja (po posameznih posegih)) - spremljanje stanja (financiranje, monitoringi). Jasno definirati pristojnosti (kdo kaj financira /izvaja) - ugotovitev izhodiščnega stanja s konkretnimi podatki - določitev kazalcev, spremljanje stanja - določiti razlivna območja vodotokov - določiti območja vseh omejitev in pogoje za poseganje na ta območja - zagotoviti upoštevanje poplavnih območij pri gradnji in posegih - uskladitev politik/strategij vseh sektorjev medsektorsko usklajevanje - kmetijstvo, okolje, prostor, gospodarstvo, turizem) in usklajevanje konfliktov, iskanje sinergij
Nova vloga mest in vpetost v mednarodni prostor	<ul style="list-style-type: none"> - krepitev čezmejnega sodelovanja (primer Nova Gorica) - javni potniški promet dvigniti na višjo raven, zagotoviti boljšo povezanost med mesti in regijami
Ostalo:	<ul style="list-style-type: none"> - zagotoviti sodelovanje vseh sektorjev in finančno ter časovno opredeliti ukrep - pri načrtovanju dejavnosti v prvi fazi opredeliti potrebe dejavnosti po površinah za njihovo ustrezno delovanje - določiti ukrepe za degradirana in razvrednotena območja

-
- opredelitev ukrepov za okoljsko nevarne dejavnosti
  - ukrepi za povezovanje kmetijstva in turizma in oblikovanje mehkih območij za gospodarstvo, gospodarskih con
  - ukrepi za razvoj urbane politike, preveritev evidenc nepozidanih zemljišč, ureditev evidenc
  - pri oblikovanju strategij upoštevati potencialne v prostoru
  - v prostorsko politiko vključiti tudi druge politike, kot je finančna, socialna
  - - v plan postaviti tudi človeka, ne zgolj upoštevanje vseh sektorskih interesov, v primerih, ko je to potrebno uporabiti načelo prevlade javnega interesa
-

4. Zaključki

Na podlagi rezultatov delavnic z drugega posveta bo oblikovan en optimiziran / sintezni predlog Modela prostorskega razvoja Slovenije 2050, za katerega bosta v januarju 2018 opravljeni dve recenziji. Končni predlog Modela prostorskega razvoja Slovenije 2050 bo izdelan konec februarja 2018 ob upoštevanju pripomb in priporočil recenzijskih poročil.

Pripombe in priporočila z drugega posveta, ki se vsebinsko niso nanašale na predlagana variantna predloga modela prostorskega razvoja, bodo obravnavane pri izdelavi osnutka SPRS 2050.